

MET OR SOWECO VALT NIET TE SPOTTEN

Het bestuur van het Twentse werkbedrijf Soweco (in 1969 begonnen als Sociaal Werkvoorzieningschap Centraal Overijssel) wilde de gemeenschappelijke regeling van Almelo en vijf buurgemeenten voor de zomer van 2019 ontmantelen en lokale werkbedrijfjes oprichten. Blijkbaar was er geen rekening gehouden met de reactie van de ondernemingsraad. tekst: Evelyne Lammerding

Krap een jaar geleden kwam de Twentse geruchtenstroom op gang: er stond 'iets' te gebeuren bij het werkbedrijf Soweco, dat twaalfhonderd mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst heeft. Daarnaast leidt het in het kader van de participatiewet achthonderd uitkeringsgerechtigden via werktrajecten terug naar de arbeidsmarkt. Soweco is een gemeenschappelijke regeling van zes Twentse gemeenten. Zes wethouders vormen het bestuur, Almelo is de grootste betrokken gemeente. 'Toen er geruchten ontstonden dat de werkvoorziening in de huidige vorm zou worden opgeheven, zijn we direct bij elkaar gekomen', zeggen OR-voorzitter Eric Kuipers en OR-lid Miriam Doeschot.

SIGNALEN

Wat speelde er in het voorjaar van 2019 rond het werkbedrijf? De OR kreeg in april de eerste signalen vanuit de organisatie dat het rommelde. Toen zij voor opheldering bij de directie aanklopte, begon een 'kastje-muur-verhaal'. 'Het antwoord van de directie was dat er een embargo op de informatie lag.

Voor ons een teken aan de wand. Wij wilden daarop zeker meer informatie. We hebben contact gezocht met het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling', haalt Miriam Doeschot desgevraagd het begin van de affaire op. 'We gingen in gesprek met twee wethouders, die van Almelo en Twenterand', vult Kuipers aan. 'Zij vertelden dat wij met onze vragen naar de directie van Soweco moesten. Maar die had aangegeven, dat zij een embargo van het bestuur had ontvangen.' Het bleef stil tot een krantenartikel verscheen. 'Er was paniek bij de doelgroep', zegt Doeschot. 'Dan kom je als OR direct bij elkaar.'

VRAGEN

Het was tijd voor actie. OR-leden spraken in bij alle commissie- en gemeenteraadsvergaderingen. Want de ondernemingsraad wilde weten hoe het bestuur op het idee was gekomen het bedrijf te ontmantelen. 'Soweco is een van de bestlopende werkbedrijven in het land. Financieel draaien we heel goed', benadrukt Doeschot. Kuipers wijst erop dat het bestuur in 2018 nog de intentie had het bedrijf verder te willen ontwikkelen. Maar

gemeenteraadsverkiezingen volgden. Het nieuwe bestuur wilde een compleet andere weg inslaan. Het was echter niet bij machte op eigen houtje de gemeenschappelijke regeling op te heffen. Daarvoor is een unaniem akkoord van alle betrokken gemeenteraden vereist. 'De sleutel lag dus bij de gemeenteraden.' Soms vergaderden twee gemeenteraden op een avond. 'Dan hadden we bij de ene gemeente ingesproken en gingen we snel naar de volgende', schetst Doeschot.

Na de eerste raadsvergaderingen had de OR niet meer dan vage redenen gehoord voor de ingrijpende verandering. 'In de zes gemeenten spelen verschillende belangen in de nieuwe gemeenteraden. Na verloop van tijd werd ons duidelijk dat het de bestuurders erom te doen was dichter op het werkbedrijf te willen zitten. Ze wilden elke apart een dikere vinger in de pap en meer regie en invloed hebben. Dat scenario had de voorkeur van de zes colleges.'

DEMONSTRATIE

Naast het insprekwerk zijn OR-leden met alle raadsfracties in de zes gemeenten in gesprek gegaan. Er werd gedemonstreerd met de Soweco-medewerkers. Als voorbeeld noemt Doeschot de actie waarbij 250 van hen een lange rij vormden bij de toegangsweg naar de scholengemeenschap in Rijssen, waar de plannen voor het eerst werden gepresenteerd.

Bestuurders wilden elk apart een dikkere vinger in de pap en meer regie en invloed hebben.

Daarnaast is de OR is met medewerkers naar de Tweede Kamer gegaan om aandacht te vragen voor de zaak. De Kamer nam toen een motie aan. De OR betrok ook ouders en begeleiders bij het proces. 'Die waren ook heel ongerust.' En er zijn filmpjes gemaakt waarin medewerkers persoonlijk hun zegje doen over de betekenis van Soweco voor hun leven.

De OR spande verder een rechtszaak aan waarin zij wilde afdwingen advies te mogen geven over de opdrachtverstrekking van het bestuur aan een onderzoeksbureau. 'Wij waren voor het bestuur niet meer dan een informele gesprekspartner.' De uitspraak was dat het bestuur de OR geen formele positie hoeft te geven, omdat het een politiek proces is. 'Maar de rechter heeft ook gezegd: wat let je om in gesprek te gaan?' zegt Doeschot. 'Dergelijke ingrijpende veranderingen bij een kwetsbare doelgroep doe je niet op deze manier', is het stellige standpunt van de OR.

ALTERNATIEVEN

Ook rees de vraag wat het bestuur precies voor ogen had; welke plannen lagen er? 'Voordat de eerste signalen kwamen over dat er iets speelde, had het bestuur een bureauonderzoek laten doen naar de toekomst van het bedrijf. Heel snel kozen ze voor één scenario: ontmanteling van de gemeenschappelijke regeling. Het vervolgonderzoek van mei was gericht op dat ene scenario. Maar voor een bredere blik moeten alternatieven zijn', zegt Doeschot. Ironisch genoeg vierde het bedrijf op 15 mei het 50-jarig bestaan. 'Gooi niet iets weg zonder een goed plan. Je kan de gemeenschappelijke regeling niet opheffen als je op hoofdlijnen wat ideeën hebt, maar geen goede uitvoeringsplannen hebt', vindt Kuipers.

VOOR ZOMER BESLUIT

Alle acties hebben gemeenteraadsleden aan het denken en

twijfelen gezet. Het besluit de gemeenschappelijke regeling te ontmantelen is keer op keer uitgesteld. Halverwege januari heeft de OR nog een grote bijeenkomst belegd met zowel politiek, werkgevers en uiteenlopende experts. 'In reactie daarop is het bestuur, na driekwart jaar, in gesprek gegaan met de Raad van Commissarissen en de directie', zegt Kuipers. 'Dat is ons succes.'

De gesprekken hebben in maart geleid tot een plan de gemeenschappelijke regeling om te zetten in een stichting. De medewerkers komen in dienst van de gemeenten. Die nemen naar verwachting voor de zomer een besluit. Als een paal boven water staat dat er geen gedwongen ontslagen vallen. Doeschot: 'Wij hebben nog veel vragen over hoe het plan daadwerkelijk uitpakt en blijven de praktijk nauwgezet volgen.'